



BOLU İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ NEZARETHANELERİ TAKİP ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:

2022/43

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 09.08.2022 tarihli ve 2022/534 sayılı kararıyla oy birliği kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	1
KISALTMALAR.....	2
1. GİRİŞ.....	3
2. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	5
2.1. Bolu İl Emniyet Müdürlüğü Nezarethanesi.....	5
2.2. Bahçelievler İzzet Baysal Polis Merkezi Amirliği Nezarethanesi.....	7
2.3. Asayiş Şube Müdürlüğü Nezarethanesi.....	10
3. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER	14
3.1. Önceki Ziyaretin Takibi Bağlamında Değerlendirmeler ve Tavsiyeler	14
3.1.1. Önceki Ziyaretin Takibi Bağlamında Değerlendirmeler	14
3.1.2. Önceki Ziyaretin Takibi Bağlamında İl Emniyet Müdürlüğü Nezarethanelerine Yönelik Ortak Tavsiyeler	16
3.2. Mevcut Ziyaret Bağlamında Değerlendirmeler ve Tavsiyeler	17
3.2.1. İl Emniyet Müdürlüğüne Yönelik Ortak Tavsiyeler	17
3.2.2. İçişleri Bakanlığına ve Göç İdaresi Başkanlığına Yönelik Tavsiye.....	18

KISALTMALAR

AIÖK	: Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
BM	: Birleşmiş Milletler
CAT	: Birleşmiş Milletler İşkence ve Diğer Zalimane, Gayri İnsani veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi
COVID-19	: Yeni Korona Virüs Hastalığı
CPT	: Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
m	: metre
m²	: metrekare
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İhtiyari Protokol
para.	: Paragraf
TIHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması

1. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK); 20.04.2016 tarih ve 29690 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6701 sayılı Kanun’la, insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14.09.2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT’in 1’inci maddesine göre Protokol’ün amacı: *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*

3. 6701 sayılı Kanun’un 9/1-ı bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun’un 2/1-k bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

4. Suç işlediği şüphesini gösteren somut delillerin varlığı halinde kişinin kolluk kuvvetleri tarafından özgürlüğünden yoksun bırakılmasına ilişkin genel hükümler 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nda (CMK) yer almaktadır. CMK’nın 99’uncu maddesinde ise *“gözümlüne alınan kişilerin bulundurulacakları nezarethanelerin maddî koşulları, bu kişinin hangi görevlinin sorumluluğuna bırakılacağı, sağlık kontrolünün nasıl yapılacağı, gözaltı işlemlerine ilişkin kayıt ve defterlerin nasıl tutulacağı, gözaltına alınmanın başlangıcında ve bu tedbire son verildiğinde hangi tutanakların tutulacağı ve gözaltına alınan kişiye hangi belgelerin verileceği ile kolluk tarafından gerçekleştirilen yakalama işlemlerinin yürütülmesinde uyulacak kurallar, yönetmelikle gösterilir.”* hükmü bulunmaktadır.

5. 01/6/2005 tarihli ve 25832 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Yakalama, Gözümlüne Alma ve İfade Alma Yönetmeliği’nin 4’üncü maddesine göre nezarethane: *“şüpheli veya sanıkların hakkındaki işlemlerin tamamlanıp adli mercilere sevk edilinceye kadar bekletilmesi amacıyla yapılmış yerleri”* ifade etmektedir.

6. 6701 sayılı TİHEK Kanunu'nun 9/1-j bendinde, Kurumun, özgürlüğünden yoksun bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu hükme bağlanmıştır. Bu bağlamda, özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin tutulduğu nezarethanelere ziyaretler düzenlemek, TİHEK'in görev ve yetki alanı kapsamındadır.

7. Kanun'un TİHEK'e verdiği görev ve yetki gereğince, Bolu İl Emniyet Müdürlüğü¹, Bahçelievler İzzet Baysal Polis Merkezi Amirliği² ve Asayiş Şube Müdürlüğü³ nezarethanelerinde Kurumumuz tarafından 11.11.2021 tarihinde *habersiz takip ziyareti* gerçekleştirilmiştir.

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 09.02.2021 tarihli ve 147 No'lu toplantısında alınan 2021/16 sayılı kararı ile 08.11.2021 tarihli ve 5188 sayılı Başkanlık Oluru çerçevesinde ziyaret heyeti oluşturulmuş 11.11.2021 tarihinde gerçekleştirilen ziyaret heyetinde ... yer almıştır. Bolu Valiliğince görevlendirilen 1 Psikolog ve 1 Doktor Heyete eşlik etmiştir. Ziyaret COVID-19 salgını sebebiyle “zarar vermeme ilkesi” gözetilerek, temizlik-maske-mesafe kurallarına riayet edilerek gerçekleştirilmiştir.

9. İşbu rapor, TİHEK tarafından 6701 sayılı Kanun'un 9/1-j maddesi ile Kanun'un Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmelik'in 96/3 maddesine istinaden, Müdürlük nezarethanelerine takip ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetler ile daha önce yapılan ziyaret neticesinde Kurumumuz tarafından verilen tavsiyelerin yerine getirilip getirilmediğinin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

¹ Bundan sonra Müdürlük olarak anılacaktır.

² Bundan sonra Merkez Amirliği olarak anılacaktır.

³ Bundan sonra Şube Müdürlüğü olarak anılacaktır.

2. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

10. Ziyaret Bolu İl Emniyet Müdür Yardımcısı ile yapılan görüşmeyle başlamıştır. Görüşmede, TIHEK Heyeti tarafından, ulusal önleme mekanizması, ziyaretin amacı ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiş, Müdürlük nezarethaneleriyle ilgili genel bilgiler alınmıştır. Görüşmenin ardından Heyet sırasıyla Müdürlük, Merkez Amirliği, Şube Müdürlüğü Nezarethanelerini ziyaret etmiştir.

11. Ziyaret tarihinde nezarethanelerde tutulan bulunmaması sebebiyle görüşme yapılamamış; heyet tarafından belirlenen tarih çerçevesinde geçmişe dönük kamera kayıtları izlenmiştir. Ayrıca görevli personellerden nezarethaneler ve personel hakkında bilgiler alınmış, incelemeler yapılırken daha önce yapılan ziyaret raporunda verilen tavsiyelerin yerine getirilip getirilmediği değerlendirilmiştir. Son olarak İl Emniyet Müdürü ile görüşme yapılarak ziyaret esnasında gösterilen iş birliği için teşekkür edilmiş, hazırlanacak raporun Müdürlük ile paylaşılacağı ve tavsiyelerin takip edileceği bilgisi verilerek ziyaret sonlandırılmıştır.

2.1. Bolu İl Emniyet Müdürlüğü Nezarethanesi

12. Müdürlük bünyesinde Terörle Mücadele, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele, Narkotik Suçlarla Mücadele, Siber Suçlarla Mücadele ve Güvenlik Şube Müdürlüğü bulunmaktadır. Müdürlük personeli tarafından binanın 2005 yılında yapıldığı ifade edilmiştir.

13. Müdürlük personeli tarafından nezarethanesinin aktif olarak kullanılmadığı, nezarethanelerin gün ışığı almaması ve havalandırmanın yetersiz olması sebebiyle mevcut binada sorunların çözülmesinin olanaksız olduğunun tespit edildiği, bu nedenle Merkez Amirliği ve Şube Müdürlüğüne bağlı nezarethanelerin ortak kullanıldığı ifade edilmiştir. Müdürlük için yeni bir hizmet binası yapılmasının 2019 Yılı Yatırım Programına alındığı ifade edilmiştir.

14. Nezarethanesinin en son ne zaman kullanıldığını tespit etmek amacıyla “Nezarethaneye Alınanların Kaydına Ait Defter” incelenmiş, yapılan incelemede en son 27.12.2016 tarihinde tutulanların nezarethanede tutulduğu görülmüştür.

15. Bodrum katta yer alan nezarethanesinin birbirinden ayrı 6 bölümden oluştuğu; bölümlerin 26,04 m² (yükseklik 3,10 m, en 4,20 m, boy 6,20 m) ile 19,74 m² (yükseklik 3,10 m, en 4,20, boy 4,70 m) büyüklüğünde olduğu görülmüştür.

16. Ziyaret tarihi itibarıyla, ortak kullanılan nezarethanede tutulan kimsenin olmadığı gözlemlenmiştir.

17. Nezarethane odalarının duvarlarla ayrıldığı demir parmaklıkların sağlam demir malzemeden yapıldığı ve yeterli kalınlıkta olduğu, tutulanların kullanımı için ayrılan oturma bankalarının tozlu ve bakımsız olduğu gözlemlenmiştir.

18. Nezarethane odalarının karşılıklı olması sebebiyle mahremiyet açısından tutulanların kalması için uygun olmadığı ve kadınların tutulacakları bölümlerle erkeklerin tutulacakları bölümlerin ayrılmadığı görülmüştür.

19. Nezarethanede havalandırmanın, havalandırma sistemi ile sağlandığı belirtilmiş, havalandırmanın uzaktan bir düğme ile çalıştığı ve çalışırken yüksek bir ses çıkardığı görülmüştür.

20. Nezarethane odalarında tutulanların kendilerine zarar vermek için kullanabilecekleri tesisat borusu, kalorifer peteği gibi herhangi bir cismin bulunmadığı tespit edilmiştir. Müdürlük personeli tarafından nezarethanede kalorifer peteği bulundurmanın yasak olması sebebiyle ısınmanın da havalandırma sistemi ile sağlandığı ifade edilmiştir.

21. Nezarethanenin doğal ışık almadığı, nezarethane bölümlerinde bulunan aydınlatmanın çalışmadığı; aydınlatmanın koridorda bulunan floresan lambalar ile sağlanmakta olduğu ve yetersiz olduğu ve çalışmadığı gözlemlenmiştir.

22. Tuvalet ve banyoların temiz olmadığı, engelliler için tutunma barı bulunmadığı, banyoda kullanılan duş spirallerinin duvara gömülü olmadığı ve açıkta olduğu tespit edilmiştir.

23. Nezarethane alanına doğrudan erişimin merdivenlerden inilerek sağlanmakta olduğu; engellilerin nezarethaneye erişimini kolaylaştırıcı asansörün nezarethane alanı dışındaki giriş kapısında olduğu gözlemlenmiştir.

24. Nezarethane alanında bulunan avukat görüşme odasının 15.60 m² (yükseklik 3.10 m, en 2,60 m ve boy 6 m) büyüklüğünde olduğu görülmüştür. Nezarethanenin aktif olarak kullanıldığı dönemde de avukatlar ile tutulanların aynı katta bulunmasını önlemek amacıyla avukat görüşme odasının kullanılmadığı ifade edilmiştir. Heyet tarafından avukat görüşme odası incelendiğinde odanın hâlihazırda suç unsuru eşyaların konulduğu bir depo olarak kullanıldığı, bakımsız ve tozlu olduğu görülmüştür.

25. Müdürlük personeli tarafından avukat görüşme odasının ilgili şube müdürlüklerinin buldukları katta yer aldığı belirtilmiştir. Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü katında bulunan avukat görüşme odasının camında demir parmaklıkların olduğu, odanın ışık aldığı, odada yeterli sayıda koltuk ve masanın bulunduğu gözlemlenmiştir.

26. Müdürlük binasında münhasıran ifade almak amacıyla kullanılan bir oda bulunmadığı müsait olan odalarda ifade alındığı aktarılmıştır. İfade alınan odalarda kamera bulunmadığı, kameraların koridorda yer aldığı belirtilmiştir.

27. Müdürlük merkez bina ve ek hizmet binalarında toplam 15 ifade alma odası bulunduğu, 15 ifade alma odasının 10 tanesinde hem ses hem de görüntü kaydı alan kameralar bulunduğu, kamerası bulunmayan 5 ifade alma odası ile ilgili taleplerin yetkili birimlere ileildiği bilgisi verilmiştir.
28. Nezarethane alanında bulunan teşhis odasında reflektif bir camın bulunduğu, bu alanda yer alan kameranın çalışmadığı görülmüştür.
29. Kullanım için ayrılan battaniyelerin teşhis odasında tutulduğu, kirli ve tozlu olduğu; olası bir kendine zarar verme eyleminin önüne geçebilmek amacıyla kenar bantlarının çıkarılmadığı görülmüştür. Battaniyelerin kullanıldığı dönemlerde haftada bir yıkatıldığı, nezarethane odalarının kullanılmaması sebebiyle battaniyelerin temizliğinin yapılmadığı belirtilmiştir.
30. Nezarethane duvarında nezarethane talimatnamesinin asılı olduğu görülmüştür.
31. Heyet tarafından nezarethane bölümlerinde ve koridorlarda bulunan kameraların çalışıp çalışmadığı kontrol edilmiş, kameraların çalıştığı ve 360 derece kayıt alabildiği görülmüştür. Nezarethane alanında bulunan kameraların 7/24 esaslı ile 30 günlük kayıt kapasiteli olduğu belirtilmiştir.

2.2. Bahçelievler İzzet Baysal Polis Merkezi Amirliği Nezarethanesi

32. Merkez Amirliği, İl Emniyet Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyet göstermektedir. Müdürlük bünyesinde bulunan şube müdürlükleri Merkez Amirliğinde yer alan nezarethaneyi ortak kullanmaktadır.
33. Bodrum katında yer alan toplam 8 kişilik kapasitesi olan nezarethane bölümlerinin birbirinden ayrı 4 bölüme ayrılmış olması, bölümlerin her birinin 7,4 m² (yükseklik 3 m, boy 3,70 m, en 2 m) büyüklüğünde olduğu görülmüştür.
34. Nezarethane odalarının duvarlarla ayrıldığı, demir parmaklıkların sağlam demir malzemeden yapıldığı ve yeterli kalınlıkta olduğu, nezarethane odalarında tutulanların oturmaları ve uyumaları için sabit ve dayanıklı malzemeden yapılmış oturma banklarının bulunduğu, bankların yumuşak silinebilir şilte ile kaplı olduğu; nezarethane mermer zemininin temiz olduğu gözlemlenmiştir.
35. Ziyaret tarihi itibarıyla, nezarethanede tutulan kimsenin olmadığı gözlemlenmiştir.
36. Nezarethane odalarından hangilerinin kadınlara hangilerinin erkeklere tahsis edildiğini gösteren bir işaret ya da tabela olmadığı görülmüştür. Merkez Amirliğinde görev yapan personel tarafından kadın ve erkeklerin ayrı nezarethane odalarında tutuldukları belirtilmiştir.
37. Nezarethanede havalandırma, aydınlatma ve ısıtma sisteminin olduğu belirtilmiştir. Nezarethane koridorunda bulunan pencere bölümlerinin duvar ile kapalı olması nedeniyle

nezarethaneye gün ışığının giremediği, aydınlatmanın led ışıklar vasıtasıyla sağlandığı görülmüştür.

38. Isıtma, koridorda bulunan iki adet kalorifer peteği ile sağlanmaktadır. Nezarethanede havanın serin olduğu, kalorifer peteklerinin ısınma için yeterli olmadığı gözlemlenmiştir. Merkez Amirliğinde görev yapan personel tarafından soğuk günlerde camların kapatıldığı ve tutulanlara ek battaniye verildiği belirtilmiştir.

39. Kadın ve erkek için ayrı olmak üzere birer adet tuvalet ve banyo bulunmaktadır. Tuvalet ve banyoların seramik kaplı temiz olduğu, duş başlığı ve spiral hortumunun duvara monte edildiği, engelliler için tutunma barının bulunmadığı gözlemlenmiştir. Sıcak su kombi vasıtasıyla sağlanmakta olup, musluklardan sıcak su akmaktadır. Temizlik malzemelerinin talep halinde verildiği, güvenlik sebebiyle hazır bulundurulmadığı belirtilmiştir. Kadınlar için ayrılan tuvalet ve banyoda rutubet olduğu, rutubet sebebiyle duvarın renk değiştirdiği görülmüştür.

40. Nezarethane alanının engellilerin erişimine uygun olmadığı gözlemlenmiştir. Merkez Amirliğinde görevli personel tarafından engelli bireylerin Şube Müdürlüğünde yer alan nezarethanede tutulduğu belirtilmiştir.

41. Nezarethanede tutulanlara üç öğün (sabah, öğle, akşam) anlaşmalı yemek şirketleri aracılığıyla yemek getirildiği, ilgilinin sağlık raporunu tanzimi halinde ihtiyaçlarına yönelik menüler hazırlandığı, nezarethane sorumlusunun gözetiminde kantin ve market ihtiyaçlarının karşılandığı bilgisi verilmiştir.

42. Personel tarafından, tutulanların içme suyu ihtiyacının anlaşmalı yemek şirketlerince ambalajlı pet bardak ve pet şişelerle karşılandığı aktarılmıştır.

43. Gözaltında bulunan şahısların acil tıbbi yardım ihtiyacı hâsıl olduğunda ilk müdahalenin ilk yardım eğitimi alan personel tarafından yapıldığı, ardından da 112 Acil Çağrı Merkezi ile iletişime geçilerek ambulans çağrıldığı ifade edilmiştir.

44. Tutulanlardan bulaşıcı hastalık taşıdığı tespiti edilenlerin diğer tutulanlarla temas etmeyecek biçimde tek başına tutulduğu, Covid-19 salgını döneminde test sonucu pozitif olan kişinin gözaltına alınması gerektiğinde ise 112 Acil Çağrı Merkezi aracılığı ile polis gözetiminde ilgili birimlerde (hastane ve yurt vb.) muhafaza altına alındığı; karantina sürecinin bitiminde PCR testi sonucuna göre gözaltına alındığı bilgisi verilmiştir.

45. Sürekli ilaç kullandığını doktor raporu ile ibraz eden tutulanın, sağlık muayenesini yapan hekime bilgi verilmek suretiyle gözetim altında ilaçlarını kullanmasına izin verildiği ifade edilmiştir.

46. Merkez Amirliğinin giriş katında avukat görüşme odasının ve ifade alma odasının bulunduğu görülmüştür. Avukat görüşme odasının ayrıca CD incelemesi yapılmak üzere

kullanıldığı belirtilmiştir. İfade alma odasında ses ve görüntü kaydı yapan kameraların olduğu gözlemlenmiştir.

47. Koridorda İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin ve Nezarethane Talimatnamesi'nin tabela halinde duvara asılı olduğu görülmüştür. CMK'nın 91'inci ve 147'nci maddesine göre hazırlanmış Yakalama ve Gözaltına Alma Tutanağı ile Şüpheli ve Sanık Hakları Formları'nın yabancı uyruklu tutulanların anlayacakları dilde (İngilizce, Rusça, Arapça, Fransızca ve Almanca) düzenlendiği bilgisi verilmiştir.

48. Yabancı uyruklu tutulanlar söz konusu olduğunda ilgili tahkikatı yapan birim tarafından tercüman tahsisinin gerçekleştirildiği, kendilerine haklarının sözlü olarak anlatıldığı bilgisi verilmiştir.

49. Çocuklarla ilgili iş ve işlemlerin Çocuk Şube Müdürlüğünce takip edildiği, çocukların nezarethanelerde tutulması gerektiğinde yetişkinlerden ayrı bölümlerde tutulduğu ifade edilmiştir.

50. Heyet tarafından "Nezarethaneye Alınanların Kaydına Ait Defter" incelenmiş, defterde belirli aralıklarla cumhuriyet savcısının imzasının bulunduğu, gözaltı süreleri dâhil tüm bilgilerin düzenli şekilde deftere işlendiği, kayıtların düzenli tutulduğu tespit edilmiştir.

51. Nezarethane odalarında birer kamera ve nezarethane alanında bir kamera olmak üzere toplam 5 kameranın bulunduğu, 7/24 esası ile kayıt alındığı, güvenlik kamerası kayıtlarının 30 gün saklandığı bilgisi verilmiştir.

52. Heyet tarafından yapılan incelemede kameraların çalışır durumda olduğu, geçmişe dönük kamera kayıt işlemlerinin düzenli bir biçimde tutulduğu, rastgele seçilen 08.11.2021 tarihli güne ait kayıtlar ile "Nezarethaneye Alınanların Kaydına Ait Defter"de yer alan verilerin uyumlu olduğu gözlemlenmiştir.

53. Yerinde yapılan incelemelerde, kamera kayıtlarının açıları değerlendirilmiş, giriş katından bodrum katında bulunan nezarethane bölümüne inen merdivenlerin başlangıç kısmının kör noktaya denk geldiği, yalnızca burada kamera kaydının alınmadığı Heyet tarafından tespit edilmiştir.

54. Nezarethane temizliğinin daimi işçiler tarafından nezarethane sorumlusu gözetiminde yapıldığı, tutulanların sevkinden sonra ilgili nezarethane odasının temizlendiği, bunun dışında rutin olarak haftalık genel temizlik ile Covid-19 salgını sürecinde haftalık dezenfekte işlemlerinin yapıldığı, ayrıca haşere ve böceklere karşı ilaçlama yapıldığı bilgisi verilmiştir.

55. Nezarethane odalarında battaniye bulunduğu; olası bir kendine zarar verme eyleminin önüne geçebilmek için battaniyelerin kenar bantlarının alındığı gözlemlenmiştir. Battaniyelerin

10-15 gün aralıklarla yıkatıldığı belirtilmiştir. Tutulanların talep etmesi halinde kendilerine seccade verildiği ifade edilmiştir.

56. Tutulanların acil ihtiyaçlarını nezarethane sorumlu odasında bulunan görevliye seslenmek suretiyle bildirdikleri ve ihtiyaçlarının imkânlar doğrultusunda hemen karşılandığı, ayrıca sesli kamera ile müracaat odasında bulunan görevli personel tarafından takibin yapıldığı ifade edilmiştir.

57. Merkez Amirliğinde 24 saat esasına göre her grupta kadın personelin mevcut olduğu ve nezarethaneye alınan kadınlarla ilgili işlemlerin kadın personel tarafından yapıldığı belirtilmiştir.

58. Görevli personele “Terörle Mücadele ve İnsan Hakları Kursu”, “Çocuk Polis Temel Eğitim Kursu” ve “Çocuğun Cinsel İstismarının Soruşturulması Temel Eğitim Kursu” verildiği bilgisi verilmiştir. Nezarethane personelinin hizmet içi eğitim kapsamında işkenceyi ve kötü muameleyi belgelendirme ve tutulanlara yönelik muamele konusunda bir eğitim almadığı tespit edilmiştir.

2.3. Asayiş Şube Müdürlüğü Nezarethanesi

59. Şube Müdürlüğü İl Emniyet Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyet göstermektedir. Müdürlük bünyesinde bulunan şube müdürlükleri Şube Müdürlüğünde yer alan nezarethaneyi ortak kullanmaktadır.

60. Nezarethane olarak ayrılan alanda, 2 nezarethane odası, banyo, tuvalet, personel odası, teşhis odası ve mescit bulunmaktadır.

61. Bodrum katta yer alan ve toplam 6 kişilik kapasitesi olan nezarethanenin birbirinden ayrı 2 bölümden oluştuğu, her bölümün 13.75 m² (yükseklik 3 m, boy 5,5 m ve en 2,5 m) alana sahip olduğu görülmüştür.

62. Nezarethane odalarının duvarla ayrıldığı, demir parmaklıkların sağlam demir malzemenle yapıldığı, yeterli kalınlıkta olduğu, metal kafes boyalarının kahverengi olduğu gözlemlenmiştir. Nezarethane odalarında tutulanların kullanımına ayrılan oturma banklarının yumuşak ve silinebilir şilte ile kaplı olduğu görülmüştür.

63. Ziyaret tarihi itibarıyla, nezarethanede tutulan kimsenin olmadığı görülmüştür.

64. Nezarethane odalarından hangisinin kadınlara hangisinin erkeklere tahsis edildiğini gösteren bir işaret ya da tabela olmadığı görülmüştür. Şube Müdürlüğü personeli tarafından erkek ve kadınların ayrı nezarethane odalarında tutulduğu belirtilmiştir.

65. Heyet tarafından nezarethane odalarının duvarlarında rutubet oluştuğu, duvar boyalarının kalktığı, zeminin kirli ve tozlu olduğu gözlemlenmiştir.

66. Nezarethane odalarında kişilerin kendine zarar verebilecekleri tesisat borusu, kalorifer peteği gibi herhangi bir cisim olmadığı, ısınmanın koridorda yer alan 3 adet kaloriferle sağlandığı, nezarethane odalarından birinde aydınlatmanın sağlanmadığı, nezarethane odalarında birer pencere bulunması sebebiyle doğal ışığın nezarethane alanına kısmen girebildiği gözlenmiştir.
67. Nezarethanelerde havalandırmanın bulunmadığı gözlemlenmiş, Şube Müdürlüğü personeli tarafından havalandırmanın pencereler açılarak sağlandığı belirtilmiştir.
68. Tuvalet ve banyonun kadınlar ve erkekler tarafından ortak kullanıldığı, banyoda tutunma barının bulunmadığı, duş başlığının güvenlik amaçlı gömülü olduğu, sıcak suya erişimin mümkün olduğu, sıcak suyun kombi vasıtasıyla sağlandığı tespit edilmiştir.
69. Nezarethanede gözaltında tutulanlara üç öğün (sabah, öğle, akşam) anlaşmalı yemek şirketleri aracılığıyla yemek getirildiği, ilgilinin sağlık raporunu tanzimi halinde ihtiyaçlarına yönelik menüler hazırlandığı, nezarethane sorumlusunun gözetiminde kantin ve market ihtiyaçlarının karşılandığı bilgisi verilmiştir.
70. Personel tarafından, tutulanların içme suyu ihtiyacının anlaşmalı yemek şirketlerince ambalajlı pet bardak ve pet şişelerle karşılandığını aktarılmıştır.
71. Gözaltında bulunan şahısların acil tıbbi yardım ihtiyacı hâsıl olduğunda ilk müdahalenin ilk yardım eğitimi alan personel tarafından yapıldığı, ardından da 112 Acil Çağrı Merkezi ile iletişime geçilerek ambulans çağrıldığı ifade edilmiştir.
72. Tutulanlardan bulaşıcı hastalık taşıdığı tespiti edilenlerin diğer tutulanlarla temas etmeyecek biçimde tek başına tutulduğu, Covid-19 salgını döneminde test sonucu pozitif olan kişinin gözaltına alınması gerektiğinde ise, 112 Acil Çağrı Merkezi aracılığı ile polis gözetiminde ilgili birimlerde (hastane ve yurt vb.) muhafaza altına alındığı, karantina sürecinin bitiminde PCR testi sonucuna göre gözaltına alındığı bilgisi verilmiştir.
73. Sürekli ilaç kullandığını doktor raporu ile ibraz eden tutulanın, sağlık muayenesini yapan hekime bilgi verilmek suretiyle ve gözetim altında ilaçlarını kullanmasına izin verildiği bilgisi paylaşılmıştır.
74. Müdürlüğün giriş katında avukat görüşme odasının bulunduğu, avukat görüşme odasının Çevre ve Doğa Hayvanlarını Koruma Büro Amirliği olarak da kullanıldığı görülmüştür.
75. Teşhis odasında yapılan incelemede, odada kamera bulunmadığı, yerde 7 adet şiltenin olduğu görülmüştür. Teşhis odasında tutulan şiltelerin kullanım amacıyla ilgili olarak Şube Müdürlüğü personeline yabancıların sınır dışı edilmesi sürecinde ilde bir geri gönderme merkezi bulunmaması sebebiyle sınır dışı işlemleri devam eden yabancıların teşhis odasında bekletildikleri ifade edilmiştir. Heyet tarafından ziyaretin akabinde 16.11.2021 tarihli ve 5405

sayılı dış yazı ile Asayiş Şube Müdürlüğünde teşhis odasında yabancıların bekletilmesine dayanak olan Bolu Valiliğinin ilgili genelgesi ve yabancıların bekletilme sürecine ilişkin kayıtların Kurumumuza gönderilmesi talep edilmiştir. Bolu İl Emniyet Müdürlüğü tarafından 22.11.2021 tarihli yazı ile haklarında idari gözetim ve sınır dışı kararı alınan yabancıların bekletilmesine dayanak olan ve her yılın başında alınan Valilik oluru Kurumumuza gönderilmiş, yabancıların bekletilme sürecine ilişkin kayıtlar ise Kurumumuza sunulmamıştır.

76. Nezarethane Talimatnamesi'nin tabela halinde duvara asıldığı görülmüştür. CMK'nın 91'inci ve 147'nci maddesine göre hazırlanmış Yakalama ve Gözaltına Alma Tutanağı ile Şüpheli ve Sanık Hakları Formları'nın yabancı uyruklu tutulanların anlayacakları dilde (İngilizce, Rusça, Arapça, Fransızca ve Almanca) düzenlendiği bilgisi verilmiştir.

77. Yabancı uyruklu tutulanlar söz konusu olduğunda ilgili tahkikatı yapan birim tarafından tercüman tahsisinin gerçekleştirildiği, haklarının kendilerine sözlü olarak anlatıldığı bilgisi verilmiştir.

78. Çocuklarla ilgili iş ve işlemlerin Çocuk Şube Müdürlüğünce takip edildiği, çocukların nezarethanelerde tutulması gerektiğinde yetişkinlerden ayrı bölümlerde tutulduğu bilgisi verilmiştir

79. Heyet tarafından "Nezarethaneye Alınanların Kaydına Ait Defter" incelenmiş, defterde belirli aralıklarla cumhuriyet savcısının imzasının bulunduğu, gözaltı süreleri dâhil tüm bilgilerin düzenli şekilde deftere işlendiği, kayıtların düzenli tutulduğu tespit edilmiştir.

80. Nezarethaneye ait odalarda birer kamera ve nezarethane alanı ile koridorda 3 kamera olmak üzere toplam 5 kamera bulunduğu gözlemlenmiştir. Kayıtların 7/24 esasına göre alındığı, kayıtların 59 gün saklandığı, bir personelin sürekli olarak kayıt ve kamera odasında görevli bulunduğu ve kayıtları izlediği ifade edilmiştir.

81. Heyet tarafından yapılan incelemede kameraların çalışır durumda olduğu, geçmişe dönük kamera kayıt işlemlerinin düzenli bir biçimde tutulduğu, rastgele seçilen 22.10.2021 tarihli güne ait kayıtlar ile "Nezarethaneye Alınanların Kaydına Ait Defter"de yer alan verilerin uyumlu olduğu gözlemlenmiştir.

82. Nezarethanenin temizliğinin daimi işçiler tarafından nezarethane sorumlusu gözetiminde yapıldığı, tutulanların sevkinden sonra ilgili nezarethane odasının temizlendiği, bunun dışında rutin olarak haftalık genel temizlik ile Covid-19 salgını sürecinde haftalık dezenfekte işlemlerinin yapıldığı, ayrıca haşere ve böceklere karşı ilaçlama yapıldığı bilgisi verilmiştir.

83. Nezarethane alanında yer alan dolaplarda battaniye bulunduğu, olası bir kendine zarar verme eyleminin önüne geçebilmek adına battaniye kenar bantlarının çıkarılmadığı

gözlemlemiştir. Şube Müdürlüğü personeli tarafından kullanılan battaniyelerin 2 gün içinde yıkamaya gönderildiği, 2 aylık aralıklarla ise tüm battaniyelerin yıkatıldığı ifade edilmiştir.

84. Nezarethane alanında tutulanların eşyalarının muhafazası için ayrı dolapların bulunduğu görülmüştür.

85. Tutulanların acil ihtiyaçlarını nezarethane sorumlu odasında bulunan görevliye seslenmek suretiyle bildirdikleri ve ihtiyaçlarının imkânlar doğrultusunda hemen karşılandığı ayrıca nöbetçi büro memurunun Şube Müdürlüğü girişinde bulunan Nöbetçi Büro Amirliği odasındaki kameralardan nezarethanede bulunan tutulanların izlendiği ifade edilmiştir.

86. Şube Müdürlüğünde 24 saat esasına göre her grupta kadın personelin mevcut olduğu ve nezarethaneye alınan kadınlarla ilgili işlemlerin kadın personel tarafından yapıldığı belirtilmiştir.

87. Görevli personele “Terörle Mücadele ve İnsan Hakları Kursu”, “Çocuk Polis Temel Eğitim Kursu” ve “Çocuğun Cinsel İstismarının Soruşturulması Temel Eğitim Kursu” verildiği ifade edilmiştir. Nezarethane personelinin hizmet içi eğitim kapsamında işkenceyi ve kötü muameleyi belgelendirme ve tutulanlara yönelik muamele konusunda bir eğitim almadığı tespit edilmiştir.

3. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

3.1. Önceki Ziyaretin Takibi Bağlamında Değerlendirmeler ve Tavsiyeler

3.1.1. Önceki Ziyaretin Takibi Bağlamında Değerlendirmeler

88. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu tarafından 21.02.2019 tarihinde Müdürlük, Şube Müdürlüğü, Merkez Amirliğine ziyaret düzenlenmiştir.⁴ Ziyarete ilişkin gözlem ve tavsiyeler 2019/08 sayılı rapor ile kamuoyuna duyurulmuştur.⁵

89. Kuruma daha önce verilen tavsiyelerin yerine getirilmesine ilişkin tespitler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tavsiyeler	Yerine Getirilme	Açıklama
Müdürlük binası bünyesinde mevcut olan ve fiilen kullanılmadığı söylenen ancak kullanılma ihtimali bulunan nezarethanelerde gerekli düzenlemelerin yapılıp standartlara uygun hale getirilerek kullanıma hazır bulundurulması,	Yerine getirilmedi	Müdürlük personeli tarafından nezarethanelerin aktif olarak kullanılmadığı, nezarethanelerin gün ışığı almaması, havalandırmasının yetersiz olması ve sorunların mevcut binada çözülmesinin olanaksız olması sebebiyle Müdürlüğe yeni hizmet binası yapılmasının, 2019 yılında hizmet binası yatırım programına alındığı ifade edilmiştir.
Şube Müdürlüğü nezarethanelerinde yeterli havalandırma, aydınlatma ve mahremiyete uygun şekilde kadınlar ve erkekler için ayrı bölümlerde tuvalet/banyo bulunması gerektiği hususlarının gözetilmesi ve kırık banyo camının tamir edilerek ve gerekli temizliklerin yapılarak banyo ve tuvaletlerin genel hijyen kurallarına uygun hale getirilmesi,	Yerine getirilmedi	Yapılan kontrollerde kadın ve erkek için ayrı banyo ve tuvaletin bulunmadığı, ortak kullanıma ayrılmış banyo ve tuvaletin bulunduğu görülmüştür. Kırık banyo camının tamir edildiği görülmüştür.
Şube Müdürlüğü nezarethanelerinin havalandırma sisteminin olmadığı, havalandırmanın tuvalet camının açılması		Havalandırma sisteminin oluşturulmadığı, havalandırmanın

⁴ Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 2019/11sayılı kararı ve 27.02.2019 tarihli TİHEK Başkanlık oluru üzerine düzenlenen ziyaret.

⁵ Bkz. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Bolu Emniyet Müdürlüğü Nezarethaneleri Ziyareti Raporu, Nisan 2019.

Tavsiyeler	Yerine Getirilme	Açıklama
suretiyle sağlandığı aktarılmıştır. Havalandırma ihtiyacını etkin şekilde karşılayacak bir sistemin oluşturulması,	Yerine getirilmedi	pencereler açılarak sağlandığı belirtilmiştir.
Şube Müdürlüğü nezarethane odalarında bulunan pencereler üzerindeki metal kafes boyalarının kahverengi renk olması sebebiyle nezarethaneler doğal ışığı az almaktadır. Pencereler üzerindeki metal kafes boyasının doğal ışığı almaya uygun açık bir renge boyanması,	Yerine getirilmedi	Takip ziyaretinde metal kafes boyalarının açık renk ile değiştirilmediği, boyaların hala kahverengi olduğu görülmüştür.
Şube Müdürlüğü ve Merkez Amirliği nezarethanelerinin iklim koşulları dikkate alınarak, ısınma sisteminin mevcut durum gözetilerek düzenlenmesine ya da koridorda bulunan petek sayısının artırılması,	Yerine getirilmedi	Şube Müdürlüğü ve Merkez Amirliği nezarethanelerinin ısınması koridorda bulunan kalorifer petekleriyle sağlandığı; talep halinde ek battaniye verildiği ifade edilmiştir. Isınma sisteminin düzenlenmediği ve petek sayısının artırılmadığı gözlemlenmiştir.
Merkez Amirliği nezarethanelerinin hiç doğal ışık almadığı göz önüne alındığında nezarethanelerin doğal ışık alabilmesi için gerekli düzenlemenin yapılması tavsiye edilmektedir.	Yerine getirilmedi	Merkez Amirliği nezarethanelerinin led ışıkla aydınlatılmaya devam edildiği ve pencere bölümlerinin duvar ile kaplı olduğu görülmüştür.
Şube Müdürlüğünde ifade alınan yerlerde, sürekli kayıta olan bir kamera bulunması, ifade alma sürecinin baştan sona ulusal mevzuata ve uluslararası standartlara uygunluğunun temin edilebilmesi ve anılan sürecin tümüyle denetlenebilir olması bakımından önem arz ettiğinden bu alanlara kamera sisteminin kurulması,	Yerine getirilmedi	Kurumumuza sunulan belgelerde ifade alma odalarına ilişkin “Müdürlük merkezinde bulunan merkez bina ve ek hizmet binalarında toplam 15 ifade alma odası bulunduğu, 15 ifade alma odasının 10 tanesinde hem ses hem de görüntü kaydı alan kameralar bulunduğu, kamerası bulunmayan 5 ifade alma odası ile ilgili taleplerin yetkili birimlere iletildiği” bilgisi verilmiştir.
Şube Müdürlüğünde ve Merkez Amirliğinde avukat görüşme odası olarak kullanılan odanın münhasıran bu amaçla kullanılması,	Yerine getirilmedi	Müdürlükte bulunan avukat görüşme odasının ifade almak için de kullanıldığı belirtilmiştir.

Tavsiyeler	Yerine Getirilme	Açıklama
		Merkez Amirliğinde avukat görüşme odasında ayrıca CD izlemesi yapıldığı belirtilmiştir. Şube Müdürlüğünün avukat görüşme odasını Çevre ve Doğa Hayvanlarını Koruma Amirliği olarak da kullanıldığı ifade edilmiş; ziyaret esnasında Heyet tarafından bu amaçla kullanıldığı tespit edilmiştir.

90. Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde önceki ziyarete ilişkin tavsiyelerin Şube Müdürlüğü nezarethanelerinde yer alan banyonun kırık camının tamir edilmesi dışında yerine getirilmediği gözlemlenmiştir.

3.1.2. Önceki Ziyaretin Takibi Bağlamında İl Emniyet Müdürlüğü Nezarethanelerine Yönelik Ortak Tavsiyeler

91. Müdürlük bünyesinde yer alan nezarethanenin standartlara uygun olmadığı yapılan ziyaretlerde de tespit edildiğinden söz konusu nezarethanenin yoğunluk olduğu dönemlerde de kullanılmaması,

92. AİÖK'nin "*Nezaretteki kişiler gerektiğinde temiz ve düzgün şartlarda doğal ihtiyaçlarını karşılayabilmeli ve uygun yıkanma imkânlarına sahip olmalıdır.*"⁶ tavsiyesi uyarınca; Şube Müdürlüğü nezarethanelerinde yeterli havalandırma, aydınlatmanın sağlanması, mahremiyete uygun şekilde kadınlar ve erkekler için ayrı bölümlerde tuvalet/banyo bulunması gerektiği hususlarının gözetilmesi ve gerekli temizliklerin yapılarak banyo ve tuvaletlerin genel hijyen kurallarına uygun hale getirilmesi, havalandırma ihtiyacını etkin şekilde karşılayacak bir sistemin oluşturulması,

93. Şube Müdürlüğü ve Merkez Amirliği nezarethanelerinin iklim koşulları dikkate alınarak, ısınma sisteminin mevcut durum gözetilerek düzenlenmesi ya da koridorda bulunan petek sayısının artırılması,

94. AİÖK'nin "*bütün polis hücreleri, içinde bulundurulan kişi sayısına göre makul büyüklükte olmalı ve gerekli ışıklandırma (uyku süresi hariç, okumaya yetecek kadar ışık) ve havalandırma*

⁶ Avrupa İşkencenin ve İnsanlıkdışı veya Onurkırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi AİÖK Standartları, CPT/Inf/(2002) 8, para. 42.

şartlarına sahip olmalıdır; tercihen hücrelerde doğal ışık olmalıdır.”⁷ tavsiyesi uyarınca Şube Müdürlüğü nezarethane odalarında bulunan pencereler üzerindeki metal kafes boyalarının kahverengi renkli olması sebebiyle nezarethaneler kısmen doğal ışık aldığından, pencereler üzerindeki metal kafes boyalarının doğal ışığı almaya uygun açık bir renge boyanması, İzzet Baysal Polis Merkezi nezarethanelerinin hiç doğal ışık almadığı göz önüne alındığında nezarethanelerin doğal ışık alabilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması,

95. *“Hem polis tarafından kötü muameleye maruz kalan kişilerin, hem de fiziksel olarak kötü muamele yaptıkları veya psikolojik baskı uyguladıkları yönünde haksız suçlamalara maruz kalan polis memurlarının çıkarına olacak şekilde suiistimallerin önlenmesi ve belgelendirilebilirliğin sağlanması açısından”⁸* Müdürlükte bulunan tüm şube müdürlüklerinde ifade alma odalarının münhasıran bu amaçla kullanılması, hem ses hem de görüntü alan kameraların bulundurulması,

96. AİÖK'nin *“Polis nezaretinde olan kişilerin avukata erişimi, avukatla temasa geçme ve avukat tarafından ziyaret edilme hakkının (her iki durumda da yapılan görüşmelerin gizliliğini temin eden şartlar altında) yanı sıra, söz konusu kişinin sorgulama sırasında avukatın da bulunmasını isteme hakkını da içermelidir.”⁹* tavsiyesi uyarınca Müdürlük, Şube Müdürlüğü ve Merkez Amirliğinde avukat görüşme odası olarak kullanılan odaların münhasıran bu amaçla kullanılması, tekiden tavsiye edilmektedir.

3.2. Mevcut Ziyaret Bağlamında Değerlendirmeler ve Tavsiyeler

3.2.1. İl Emniyet Müdürlüğüne Yönelik Ortak Tavsiyeler

97. Şube Müdürlüğü bünyesinde yer alan nezarethane odalarında yer alan rutubetin giderilmesi amacıyla gerekli tadilatın yapılması,

98. AİÖK'nin *“Şüphelilerin sorgulanması, tatminkar bir biçimde yapılabilmesi için özel eğitim gerektiren ve uzmanların yapması gereken bir iştir. İlk olarak ve özellikle, sorgulamanın amacının tam olarak ne olduğu kesin olarak belirlenmelidir; amaç, sorgulamayı yapan memurların gözünde suçlu olduğu varsayılan bir kişinin itiraf etmesini sağlamak değil, incelenmekte olan konu hakkında gerçekleri öğrenmek için doğru ve güvenilir bilgilere ulaşmak*

⁷ Avrupa İşkencenin ve İnsanlıkdışı veya Onurkırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi AİÖK Standartları, CPT/Inf/(2002) 13, para. 47.

⁸ Avrupa İşkencenin ve İnsanlıkdışı veya Onurkırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi AİÖK Standartları, CPT/Inf/(2002) 10, para. 36.

⁹ Avrupa İşkencenin ve İnsanlıkdışı veya Onurkırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi AİÖK Standartları, CPT/Inf/(2002) 6, para. 38.

olmalıdır. Şüphelilerin sorgulanması sırasında uygulanacak davranış kurallarının belirlenmesi, kolluk kuvvetlerinin uygun eğitimi almasına ek olarak, yukarıda belirtilen amaca uymalarını çok kolaylaştıracaktır.”¹⁰ tavsiyesi uyarınca; Müdürlüklerde görev yapan personelin hizmet içi eğitim müfredatına, insan hakları ile BM’nin İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı, Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi İstanbul Protokolü dahil olmak üzere işkence ve kötü muameleyi inceleme ve belgelendirme konularının dâhil edilmesi,

99. Ziyaret edilen nezarethanelerde gözaltında bulunan engelli bireyler için banyolarda tuvalet, lavabo ve banyo bölümlerinde tutunma barı gibi kolaylaştırıcı fiziki donanım olmadığı göz önüne alındığında, BM Engelli Hakları Sözleşmesinin 14’üncü maddesinde yer alan; “*Taraf Devletler engelli kişiler eğer herhangi bir süreç sonunda özgürlüklerinden mahrum edildiyse; bunun diğer bireylerle eşit koşullar altında yapılmasını; engellilerin uluslararası insan hakları hukukuna uygun olarak güvencelere sahip olmasını ve makul düzenlemeye ilişkin hükümler dâhil olmak üzere Sözleşme’nin hedefleri ve ilkeleriyle uyumlu muamele görmesini sağlar.*”¹¹ hükmü uyarınca tüm Müdürlük nezarethanelerinin erişilebilirlik standartlarına uygun hale getirilmesi,

100. Merkez Amirliği bünyesinde bulunan nezarethane alanına giriş kattan erişimi sağlayan merdivenlerde kör nokta kalmayacak şekilde kameraların yeniden düzenlenmesi tavsiye edilmektedir.

3.2.2. İçişleri Bakanlığına ve Göç İdaresi Başkanlığına Yönelik Tavsiye

101. Yabancıların, sınır dışı edilmesi sürecinde ilde bir geri gönderme merkezi bulunmaması sebebiyle Şube Müdürlüğünün teşhis odasında bekletildiği konuya ilişkin Valilik olurunun her sene yenilendiği ve söz konusu Valilik olurunda “*İzzet Baysal Polis Merkezi Amirliği hizmet binasında bulunan bodrum katında, Bolu İl Emniyet Müdürlüğü Ek Hizmet Binasında faaliyet gösteren Göçmen Kaçakçılığıyla Mücadele ve Hudut Kapıları Şube Müdürlüğü ile Asayiş Şube Müdürlüğü hizmet binasında bulunan bodrum katında misafir olarak muhafaza edilmesi*” yönünde düzenlemenin yapıldığı, nezarethanelerin bodrum katında nezarethane odalarının ve teşhis odalarının bulunması, yabancıların bekletilmesi için nezarethanelerde ayrıca bir alan düzenlenmemesi ve burada gerçekleşen bekletilme sürecine ilişkin herhangi bir kaydın tutulmaması sebebiyle; AİÖK’nin “*kişileri yabancılar mevzuatına göre uzun süreli olarak*

¹⁰ Avrupa İşkencenin ve İnsanlıkdışı veya Onurkırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi AİÖK Standartları, CPT/Inf/(2002) 9, para. 34.

¹¹ Birleşmiş Milletler (BM), Genel Kurul, *Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme*, A/RES/61/106 (2006), m.14.

özgürlüklerinden mahrum bırakmanın gerekli görüldüğü hallerde, bu kişiler özellikle bu amaç için hazırlanmış, hukuki durumlarına uygun bir programa, fiziki koşullara ve uygun nitelikli personele sahip merkezlerde tutulmalıdır.”¹² tavsiyesi uyarınca; Kabul ve Barınma Merkezleri İle Geri Gönderme Merkezlerinin Kurulması, Yönetimi, İşletilmesi, İşlettirilmesi ve Denetimi Hakkında Yönetmelik 5’inci maddesinde¹³ yer alan amir hüküm çerçevesinde Bolu ilinde geri gönderme merkezi açılması, tavsiye edilmektedir.

¹² Avrupa İşkencenin ve İnsanlık dışı veya Onur kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi AİÖK Standartları, CPT/Inf/(2002) 55, para. 29.

¹³ MADDE 5 – (1) Geri gönderme merkezleri, ihtiyaç olan il ve ilçelerde Genel Müdürlüğün teklifi üzerine, Bakanlık onayıyla kurulur. (2) Kabul ve barınma merkezleri, ihtiyaç olan il ve ilçelerde valiliğin teklifi üzerine Genel Müdürlüğün onayıyla veya resen Genel Müdürlük tarafından kurulur.(3) Genel Müdürlük, acil veya olağanüstü durumlarda, konusu, amacı ve süresi kuruluş onayında belirtilmek kaydıyla geçici merkezler kurabilir. (...)